

H A N D L E I D I N G

J O H A N N U S

O P U S

B O O

JOHANNUS ORGELBOUW

Een kort geschiedenisoverzicht

Hoewel JOHANNUS Orgelbouw een relatief jong bedrijf is, kan het bogen op een ruime ervaring in het bouwen van elektronische klassieke orgels. Het begon in een kelderruimte met het bouwen van kerkorgels, waarvan het eerste werd uitgeleverd op 4 maart 1971. Al vrij spoedig daarna werden studieorgels aan het assortiment toegevoegd.

Er was veel vraag naar dit nieuwe instrument, dat het studeren van klassieke- en liturgische muziek voor veel meer orgel-enthousiasten mogelijk maakte. (immers niet iedereen had de mogelijkheid regelmatig in de kerk te kunnen en te mogen spelen).

Door de snel stijgende produktie was de werkruimte al gauw te klein en verhuisde men in 1972 naar een pand in Veenendaal. Hier werden de studieorgels type S, HII en HIII, en de kerkorgels type KII, KIIB, KIIC en KIIC gebouwd.

In 1976 durfde men het aan om een eigen bedrijf te laten bouwen, waarmee de wensen van zowel artistiek- als produktiegerichte mensen in vervulling konden gaan.

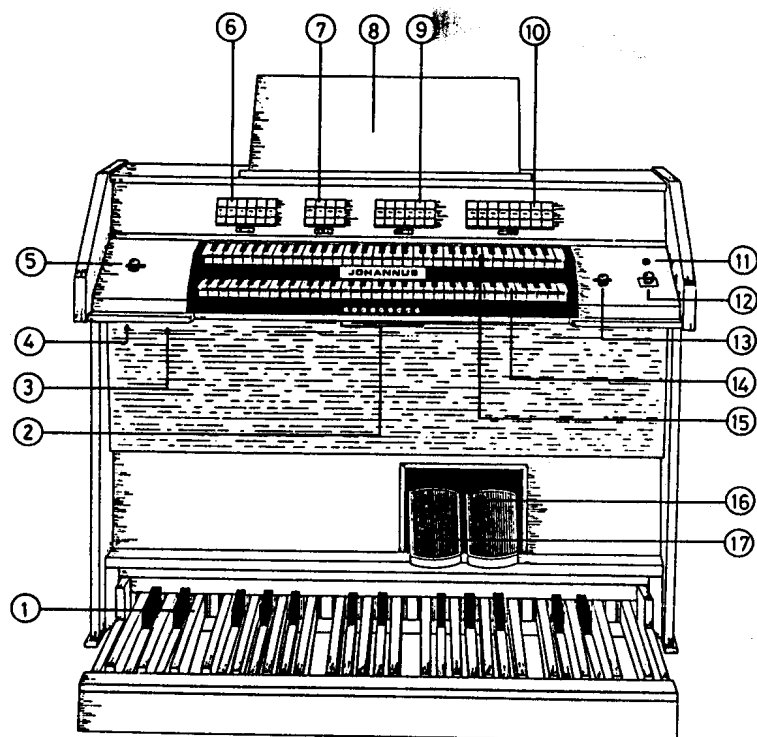
Zo werd binnen het bedrijf een complete concertzaal gemaakt die, geheel volgens de moderne opvattingen "multi-functioneel" was, dat wil zeggen dat deze zaal behalve voor het geven van concerten, ook gebruikt kon (en kan) worden voor het demonstreren van kerkorgels, en voor het vóórintoneren van deze orgels. Dit houdt in dat kerkorgels hier klanktechnisch op een grote ruimte worden ingesteld, zodat dit enige uren kan schelen bij het intoneren in de kerk zelf.

Het nieuwe bedrijf in Ede werd op 12 maart 1976 geopend door de organist Feike Asma, naar wie de concertzaal tot zijn eigen verrassing ook werd genoemd, uit erkentelijkheid voor de waardevolle adviezen die hij JOHANNUS Orgelbouw heeft gegeven die hebben bijgedragen bij het leggen van de basis van de karakteristieke "Johannus" klank.

Tot op de dag van vandaag bouwen wij met veel inzet en genoeg een uitgebreide serie "grote" en "kleine" orgels die inmiddels in de gehele wereld bekend zijn geworden.

JOHANNUS Orgelbouw wenst u veel muzikaal genoeg met uw orgel.

OPUS 800

1. Pedaal
2. Vaste combinaties
3. Hoofdtelefoon plug
4. Serienummer plaat
5. Nagalm volume
6. Speelhulpen
7. Pedaal registers
8. Lessenaar
9. Hoofdwerk registers
10. Zwellwerk registers
11. Aan/uit schakelaar
12. Transpositeur
13. Volume
14. Zwellwerk manuaal
15. Hoofdwerk manuaal
16. Zwellpedaal zwellwerk
17. zwellpedaal hoofdwerk

DISPOSITIE

SPEELHULPEN	PEDAAL	HOOFDWERK	ZWELWERK
1. Zwellwerk naar Hoofdwerk	7, Subbas 16'	11, Prestant 8'	17, Bourdon 16'
2. Hoofdwerk naar Pedaal	8, Prestant 8'	12, Roerfluit 8'	18, Holpijp 8'
3. Zwellwerk naar Pedaal	9, Gedekt 8'	13, Octaaf 4'	19, Viola da Gamba 8'
4. Tremulant Hoofdwerk	10, Trompet 4'	14, Superoctaaf 2'	20, Vox Celeste 8'
5. Tremulant Zwellwerk		15, Mixtuur II-IV	21, Fluit 4'
6. Chorus		16, Trompet 8'	22, Quintfluit 2 2/3'
			23, Woudfluit 2'
			24, Dulciaan 8'

Presets

Pr.	Naam	samenstelling (register nummers)			
PP	Pianissimo	7	12	18	
P	Piano	PP + 9		21	
MF	Mezzo Forte	P +	11	19	
F	Forte	MF + 8	13	22	
FF	Fortissimo	F +	14 16	23	
T	Tutti	FF + 2 3 10	1 15	17 24	

TA : Tongwerken af schakelaar,
 HR : Hand-registratie schakelaar,
 HR* : Om presets en handregistratie te combineren.

INLEIDING

U bent de bezitter geworden van een JOHANNUS orgel, een instrument met een enorme klankrijkdom en ongekennde combinaties. Wij als bouwers van dit orgel willen u graag helpen deze eigenschappen te ontdekken. De verschillende onderdelen worden puntsgewijs behandeld, en achterin zijn enkele registratie-voorbeelden opgenomen. Hierbij is ook enige ruimte opengelaten voor het noteren van uw eigen combinaties. Wij hopen dat dit orgel, samen met deze handleiding, een goed uitgangspunt zal zijn voor vele jaren van muzikaal genoegen.

NETSPANNING

Controleer, voor u het orgel aansluit, of de spanning welke vermeld staat op de serienummerplaat, gelijk is aan die van uw wandkontaktdoos. De serienummerplaat bevindt zich links onder de manualen.

PEDAAL

Het pedaal van uw orgel werkt met magneetschakelaars. Het moet daarom goed onder het orgel worden geschoven, om het uitvallen van tonen te voorkomen.

NETSCHAKELAAR

Met de netschakelaar kan het orgel in- of uitgeschakeld worden. Wanneer het orgel aanstaat, gaat er een rood lampje branden in de schakelaar. Ongeveer 2 seconden nadat u het orgel aangezet heeft schakelen de versterkers automatisch in.

KATHEDRAAL

Het digitale kathedraal-effect zorgt voor een ruimtelijke weergave van de orgelklank. De volumeregelaar bepaalt het volume van de kathedraal. Om het effect uit te schakelen dient u de volumeknop in de uiterste linker stand te zetten.

KOPPELS

Het orgel bezit drie manuaal- en pedaalkoppels. Dit houdt in dat u met het manuaalkoppel (no.1) het zwelwerk aan het hoofdwerk koppelt, waardoor u ook de registers nummer 17 t/m 24 op het hoofdwerk kunt bespelen. Door gebruik te maken van de pedaalkoppels no. 2 en 3 kunt u resp. de registers no. 11 t/m 16 en 17 t/m 24 op het pedaal bespelen.

TREMULANTEN

De manualen hebben gescheiden tremulanten. Bij gebruik van de koppels worden de tremulanten van de desbetreffende manualen meegekoppeld naar hoofdwerk of pedaal.

ZWELTREDE

Bij de OPUS 800 heeft ieder manuaal zijn eigen zweltrede, waarbij het pedaalvolume regelbaar is met de zweltrede van het hoofdwerk

TRANSPOSITEUR

De transpositeur geeft u de mogelijkheid om het orgel te transponeren, d.w.z. u kunt met deze regelaar het orgel drie maal een halve toon hoger of lager stemmen. Dit kan vooral van pas komen bij het samenspelen met andere instrumenten of met zangers, die graag hoger of lager spelen of zingen, terwijl u de originele muziek kunt blijven spelen.

VOLUME

Het totale volume van het orgel is instelbaar met de regelaar "VOLUME". Deze volume-regeling verandert (in tegenstelling tot het zwelpedaal) niets aan de klankkleur van het orgel.

VASTE COMBINATIES

De vaste combinaties zijn registergroepen, elektronisch ingesteld volgens vaste muzikale normen, beginnend bij PP (Pianissimo) en eindigend bij T (Tutti).

Wilt u zelf registreren, dan kan dit door de knop HR (Handregistratie) in te drukken. Het is ook mogelijk om binnen een vaste combinatie zelf registers bij te schakelen. Dit kunt u doen door niet alleen een vaste-combinatie knop, maar ook de HR+ knop in te drukken. Wilt u de tongwerken in een vaste combinatie of in de handregistratie uitschakelen, dan kan dit door de TA knop (Tongwerken af) in te drukken. De tongwerken zijn de rood aangegeven registers.

HET REGISTREREN

Om zelf te registreren moet u eerst het knopje ' HR ' indrukken.

Het registreren is een wezenlijk onderdeel van het orgelspel. Waarschijnlijk is het ook een van de moeilijkste begrippen om duidelijk te maken, omdat het in grote mate afhankelijk is van de persoonlijke smaak van de organist(e).

Als u geen ervaring heeft in het registreren, zult u echt tijd nodig hebben om al de mogelijkheden van uw orgel te leren kennen. Op de achterzijde van deze handleiding staan een aantal registratie-voorbeelden. Hierin ziet u dat op het pedaal een 16 voets labiaal (b.v. SUBBAS 16') meestal de basis is, terwijl dit op de manualen vrijwel altijd een 8 voets labiaal (b.v. ROERFLUIT 8') is. Vanuit deze basis wordt de registratie verder opgebouwd. Het verdient aanbeveling om zoveel mogelijk binnen een registergroep of "koor" te combineren. Zo bestaat een prestantenkoor ondermeer uit: PRESTANT 8', OCTAAF 4', SUPEROCTAAF 2' en MIXTUUR. Een fluitenkoor bestaat ondermeer uit: HOLPIJP 8', FLUIT 4' en WOUDFLUIT 2'.

Voorbeelden van goede en fraaie registercombinaties zijn bijvoorbeeld PRESTANT 8' met OCTAAF 4' of van HOLPIJP 8' met ROERFLUIT 4'. De vulstemmen (alle stemmen die geen hele voetmaat-aanduiding hebben) komen als kroon op de combinatie van 8', 4', en 2' registers.

Tongwerken zijn te gebruiken als solostem of als aanvulling op het volle werk. Nogmaals, laat uw eigen smaak de belangrijkste raadgever zijn, weet de registers te gebruiken zoals een schilder zijn kleuren, steeds weer verschillende combinaties, waarbij u de functies van de zweltreden en tremulanten niet moet vergeten.

HOOFDTELEFOON AANSLUITING

De hoofdtelefoonaansluiting is stereo uitgevoerd en geschikt voor hoofdtelefoons met een impedantie tot 2000 Ohm (2 k Ω). Bij gebruik van een laag ohmige hoofdtelefoon (8 Ω), kan het zijn dat u het volume te hard vindt, u kunt met de volume regelaar van het orgel het voor u juiste volume instellen. (zie pagina 2 nummer 13).

Bij gebruik van de hoofdtelefoon op het orgel worden de luidsprekers van het orgel automatisch afgeschakeld. De verschillende kanalen worden nu gelijkmatig verdeeld over de twee kanalen van de hoofdtelefoon.

AANSLUITINGEN OP DE ACHTERZIJDE VAN UW ORGEL (van links naar rechts)

MIDI AANSLUITING

MIDI is een afkorting voor: Musical Interface for Digital Instruments. Dit houdt in dat u op de MIDI aansluiting een keyboard, soundprocessor of expander aan kunt sluiten, zodat u spelend op uw Johannus orgel tegelijkertijd een ander instrument mee kunt laten spelen. Dit effect werkt één kant op: MIDI uit.

AKOESTIEK AANSLUITING

Deze aansluiting is bestemd voor het aansluiten van de JOHANNUS 4-kanalen akoestiek. Dit is een systeem dat d.m.v. 4 losse luidsprekerboxen in de ruimte waar het orgel staat de ruimtewerking van een concertzaal of kathedraal creëert.

AUX IN

Deze aansluiting is kan gebruikt worden om b.v. een midi-gestuurd apparaat of audio-apparatuur terug te laten spelen op het orgel.

GARANTIE

U heeft bij de aankoop van uw JOHANNUS orgel een garantiekaart gekregen. Lees de garantiebepalingen zorgvuldig door en stuur zo spoedig mogelijk het onderste deel naar JOHANNUS ORGELBOUW B.V. te Ede.

Nogmaals willen wij uw aandacht vestigen op het feit dat veranderingen aan het orgel of ondeskundige behandeling de garantie kunnen doen vervallen.

ONDERHOUD

Het meubel is deels afgewerkt met houtfineer en deels met massief hout. U kunt het droog afnemen met een gewone stofdoek of met een vochtige doek of zeem, en het daarna droogwrijven met een niet-pluizende doek.

Wij raden het gebruik van meubel- of teakolie af, omdat dit een schadelijke invloed op de lak kan hebben.

Direkt zonlicht kan het meubel doen verkleuren. Dit geldt in het bijzonder voor blank eiken meubels. De toetsen kunt u behandelen als het meubel. Kleine krasjes, die op den duur door het bespelen van het instrument kunnen ontstaan, kan men wegwerken met autopolish. Probeer NOOIT vlekken te verwijderen met agressieve vloeistoffen als thinner, aceton e.d. Deze zullen uw instrument onherroepelijk beschadigen.

OPUS 800

- Manuaalomvang: C - c'''' (5 oktaven).
- Pedaalomvang: C - f' (30 tonig Mechels pedaal).
- Aanslag: Kerkorgeltoucher.
- Koppels: Volledige manuaal- en pedaalkoppels.
- Tremulanten: Zelfstandige tremulant-generator voor het zwelwerk en hoofdwerk.
- Toonopwekking: Digitaal Sampling Reproductie systeem.
- Versterking en weergave: 4 versterkers van elk 40 watt, voorzien van 6 luidsprekers.
- Volume: Het volume van het gehele orgel is extern regelbaar.
- Aanblaasverschijnsel: Elk register heeft per toets een natuurgetrouw aanblaasverschijnsel.
- Chorus: Het JOHANNUS chorus effect is te bedienen met het register "Chorus", en maakt het orgel zeer breed van karakter.
- Kathedraal: Het kathedraal-effect wordt digitaal verwezenlijkt waarbij het volume traploos regelbaar is.
- Pedaalkontaktsysteem: Geruisloos systeem met magneetschakelaars, magneten in de pedaaltoetsen.
- Repeterende mixtuur op het hoofdwerk.
- Transpositeur, -3 en +3 stappen.
- Vaste combinaties: PP-P-MF-F-FF-T.
TA (Tongwerken Af) schakelaar.
HR (Hand Registratie) schakelaar.
HR+ schakelaar: hiermee is het bijregistreren in de vaste combinaties mogelijk.
- Zweltreden: 1 Zweltrede voor volumeregeling van het zwelwerk.
1 Zweltrede voor volumeregeling van het hoofdwerk en pedaal.
- Aansluitingen:
 - * Hoofdtelefoon, geschikt voor stereo hoofdtelefoons tot 2000 Ohm (2 Kohm).
 - * Midi out (3 kanalen).
 - * JOHANNUS 4 kanalen akoestiek.
 - * Aux in.

REGISTRATIE VOORBEELDEN OPUS 800

		PPP	PP	P	MF	F	FF	FFF	T	TRIO	ROMANTISCH	SOLO ZWELW I	SOLO ZWELW II	SOLO HOOFDW
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
PEDAAL		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
7, Subbas	16'	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
8, Prestant	8'	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-
9, Gedekt	8'	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+
10, Trompet	8'	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-
HOOFDWERK		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
11, Prestant	8'	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-
12, Roerfluit	8'	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
13, Octaaf	4'	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-
14, Superoctaaf	2'	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-
15, Mixtuur	II-IV	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
16, Trompet	8'	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+
ZWELWERK		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
17, Bourdon	16'	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
18, Holpijp	8'	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+
19, Viola da Gamba	8'	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-
20, Vox Celeste	8'	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
21, Fluit	4'	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+
22, Quintfluit	2 2/3'	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-
23, Woudfluit	2'	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-
24, Dulciaan	8'	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
SPEELHULPEN		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1, Zwelw naar Hoofdw		+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-
2, Hoofdw naar Pedaal		-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-
3, Zwelw naar Pedaal		-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+
4, Tremulant Hoofdw		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
5, Tremulant Zwelw		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-
6, Chorus		-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-

